

Agata Szydlik-Leszczyńska

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach

ABSOLWENCI KIELECKICH SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH ORAZ WYŻSZYCH W LATACH 2002-2008 JAKO ELEMENT PODAŻOWEJ STRONY RYNKU PRACY

Streszczenie: Artykuł podejmuje kwestię osób młodych jako podaży strony rynku pracy. Zdefiniowano w nim podażową stronę rynku pracy na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów i dokonano jej charakterystyki w wymiarze ilościowym i jakościowym. Zaprezentowano liczbę uczniów (studentów) i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych w latach 2002-2008, wskazano na zmiany zachodzące w ich strukturze i dynamice w tym okresie. Zwrócono uwagę na szeroką ofertę edukacyjną Kielc na poziomie szkół ponadgimnazjalnych i wyższych, która stanowi źródło olbrzymiego potencjału rozwojowego. Potencjał ten powinien być inspiracją dla rodzimych przedsiębiorców co do kierunków rozwoju, a dla inwestorów zewnętrznych stanowić ważną przesłankę do lokowania swojej działalności w mieście i jego okolicach.

Słowa kluczowe: podaż pracy, kształcenie, absolwenci, regionalny potencjał pracy.

1. Wstęp

Wielkość i struktura zasobów pracy (podażowa strona rynku pracy) określana jest przez ludność w wieku 15 lat i więcej oraz przez ludność w wieku produkcyjnym, definiowaną w poszczególnych krajach przez określone uregulowania prawne (w Polsce przyjmuje się wiek od 18 do 59 lat dla kobiet i do 64 lat dla mężczyzn), a stanowi ją ludność aktywna zawodowo, na którą składają się zatrudnieni i bezrobotni poszukujący pracy.

Podaż pracy w wymiarze ilościowym to liczba osób poszukujących pracy oraz czas, który przeznaczają one na jej wykonywanie. Z kolei w wymiarze jakościowym podaż pracy oznacza kompetencje pracobiorców oraz ich wydajność pracy. Kompetencje zawierają w sobie m.in. wiedzę i umiejętności wyniesione z systemu edukacji (kwalifikacje formalne), a także cechy osobowości, postawy czy zdolności, które łącznie z wiedzą i umiejętnościami są używane i rozwijane w trakcie życia zawodowego (doświadczenie zawodowe)¹.

¹ Szerzej na temat kompetencji w: A. Szydlik-Leszczyńska, *Kompetencje pracowników wiedzy jako czynnik przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego

Wielkość zasobów pracy oraz ich struktury według wieku, płci i miejsca zamieszkania określają procesy demograficzne, natomiast uczestnictwo w procesie edukacji określa struktury według wykształcenia i kwalifikacji. Oczywiście na podaż pracy wpływa również wiele czynników związanych z prowadzoną polityką społeczno-ekonomiczną i z rozwojem gospodarczym kraju, które w tym opracowaniu nie będą podejmowane. W przypadku osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy (absolwentów), szczególnie istotne są wiedza i umiejętności wyniesione ze szkoły, a w konsekwencji wyuczony zawód.

Celem opracowania jest prezentacja zmian strukturalnych w podażowej stronie rynku pracy na przykładzie osób młodych uczestniczących w systemie edukacji na terenie Kielc w latach 2002-2008. Zdefiniowano tu podażową stronę rynku pracy na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, scharakteryzowano ją także w wymiarze ilościowym i jakościowym. Zaprezentowano liczbę, strukturę i dynamikę uczniów (studentów) i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych według typów szkół i kierunków kształcenia.

Szkoły ponadgimnazjalne oraz wyższe w Kielcach oferują różnorodne kierunki i profile kształcenia. Powinno to stanowić ważną przesłankę zarówno dla inwestorów zewnętrznych do lokowania swojej działalności w mieście, jak i dla miejscowych przedsiębiorców poszukujących pracowników i myślących o rozwijaniu własnej działalności. Jest to istotne, zwłaszcza że aktywność zawodowa w regionie jest wysoka, a wskaźniki zatrudnienia relatywnie niskie, co wskazuje na niewykorzystanie dużej części osób chętnych i zdolnych do pracy, w tym osób młodych, które stanowią obecny i przyszły potencjał rozwojowy regionu.

2. Badania własne

W 2009 r. w ramach projektu „Kielecki rynek pracy pod lupą”, zrealizowanego z poddziałania 6.1.2 PO KL przez Miejski Urząd Pracy w Kielcach i Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, badano m.in. kwestię edukacji w świetle wymogów rynku pracy w mieście Kielce. Jednym z elementów wchodzących w skład problemu badawczego dotyczącego edukacji w Kielcach było zbadanie podażowej strony rynku pracy na poziomie szkół ponadgimnazjalnych i wyższych.

Dla szkolnictwa ponadgimnazjalnego określono m.in. liczbę absolwentów w latach 2002-2008 w podziale na typy szkół. Ponieważ okres badawczy objął lata sprzed reformy edukacji wprowadzającej gimnazja, badaniem objęto również szkoły ponadpodstawowe. Dla uczniów i absolwentów tych szkół obliczono wskaźniki struktury i dynamiki. Zaprezentowano również absolwentów z poszczególnych zawodów z rocznika 2008.

Liczbę absolwentów szkół wyższych w Kielcach z kolei podano według typów szkół oraz według kierunków i grup kierunków studiów w latach 2002-2008. W przypadku szkolnictwa wyższego informacje prezentowane są wraz z informacjami dotyczącymi cudzoziemców, filii, wydziałów w instytutach zamiejscowych (Akademia Świętokrzyska, filia w Piotrkowie Trybunalskim oraz Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach, filia w Lublinie). Tutaj również obliczono wskaźniki struktury i dynamiki.

3. Szkolnictwo ponadgimnazjalne

W badaniach dotyczących szkolnictwa ponadgimnazjalnego wyróżniono następujące typy szkół: zasadnicze zawodowe, licea profilowane, technika i szkoły średnie zawodowe, technika uzupełniająca, specjalne szkoły przysposabiające do pracy, szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, a także licea ogólnokształcące oraz szkoły policealne i pomaturalne.

Jeżeli chodzi o absolwentów powyższych szkół, to można stwierdzić, iż istnieją tutaj dość duże wahania w ich liczbie, która na przemian spada i rośnie (wskaźnik dynamiki raz jest powyżej jedności, następnie poniżej). Liczba wszystkich absolwentów tych szkół najwyższą wartość osiągnęła w roku 2002 (8413 osób), a najniższą w roku 2006 (6298 osób), natomiast liczba tych absolwentów w końcu okresu stanowiła 81% liczby absolwentów z początku okresu, z roku 2002 (tab. 1).

Do roku 2002 liczba absolwentów szkół średnich technicznych i zawodowych liczonych łącznie była wyższa od liczby absolwentów liceów ogólnokształcących, natomiast w latach kolejnych liczby te były zbliżone, a od 2006 r. do końca okresu badawczego liczba absolwentów liceów ogólnokształcących przewyższa liczbę absolwentów szkół średnich technicznych i zawodowych, która w ostatnich trzech latach mocno spadała. Na koniec 2008 r. liczba absolwentów liceów ogólnokształcących osiągnęła poziom 41,8% wszystkich absolwentów, natomiast średnich technicznych i zawodowych – 29% (podobnie jak wśród uczniów większość stanowią absolwenci techników). W dalszej kolejności uplasowali się absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, z wyraźną tendencją spadkową udziału wśród wszystkich absolwentów w całym okresie badawczym (wskaźnik struktury średnio na poziomie 0,131) oraz szkół policealnych i pomaturalnych (0,118). Absolwenci liceów profilowanych pojawili się dopiero w 2005 r., a techników uzupełniających w 2007 r., osiągając udział na poziomie odpowiednio 7,5 i 3,7% w roku 2008. Najmniejszy udział stanowią absolwenci szkół artystycznych, średnio 1,1%, oraz specjalnych szkół przysposabiających do pracy – 0,1% w 2008 r.

W roku 2008 po szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych w Kielcach weszło na rynek pracy 6774 absolwentów (absolwenci z roku szkolnego 2007/2008). Osoby kończące szkoły średnie zawodowe i technika to przede wszystkim (na podstawie materiałów źródłowych dotyczących liczby absolwentów według

Tabela 1. Liczba, struktura i dynamika absolwentów w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych w Kielcach w latach 2002-2008*

Wyszczególnienie		Liczba absolwentów													
		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
OGÓLEM		8 413		7 410		7 374		7 783		7 331		6 298		6 774	
Zasadnicze zawodowe		1 450		1 435		195		620		611		556		464	
Technika i szkoły średnie zawodowe (do 2001 r.)	Licea profilowane	-		-		-		912		849		609		511	
	Technika i szkoły średnie zawodowe	3 427	3 427	2 302	2 302	3 213	3 213	3 255	2 343	2 753	1 904	1 740	1 056	1 966	1 206
	Technika uzup.	-		-		-		-		-		75		249	
Licea ogólnokształcące		2 848		2 928		3 134		3 115		2 875		2 867		2 830	
Policealne i pomaturalne		612		666		757		702		1 010		1 052		1 431	
Specjalne przysposabiające do pracy		-		-		-		-		-		-		10	
Artystyczne dające uprawnienia zawodowe		76		79		75		91		82		83		73	
Wyszczególnienie		Struktura absolwentów													
		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
OGÓLEM		1,000		1,000		1,000		1,000		1,000		1,000		1,000	
Zasadnicze zawodowe		0,172		0,194		0,026		0,080		0,083		0,088		0,068	
Technika i szkoły średnie zawodowe (do 2001 r.)	Licea profilowane	-		-		-		0,117		0,116		0,097		0,075	
	Technika i szkoły średnie zawodowe	0,407	0,407	0,311	0,311	0,436	0,436	0,418	0,301	0,376	0,260	0,276	0,168	0,290	0,178
	Technika uzup.	-		-		-		-		-		0,012		0,037	
Licea ogólnokształcące		0,339		0,395		0,425		0,400		0,392		0,455		0,418	
Policealne i pomaturalne		0,073		0,090		0,103		0,090		0,138		0,167		0,211	
Specjalne przysposabiające do pracy		-		-		-		-		-		-		0,001	
Artystyczne dające uprawnienia zawodowe		0,009		0,011		0,010		0,012		0,011		0,013		0,011	
Wyszczególnienie		Dynamika absolwentów													
		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
OGÓLEM		1,074		0,881		0,995		1,055		0,942		0,859		1,076	
Zasadnicze zawodowe		0,961		0,990		0,136		3,179		0,985		0,910		0,835	
Technika i szkoły średnie zawodowe (do 2001 r.)	Licea profilowane	-		-		-		-		0,931		0,717		0,839	
	Technika i szkoły średnie zawodowe	1,134	-	0,672	0,672	1,396	1,396	1,013	0,729	0,846	0,813	0,632	0,555	1,130	1,142
	Technika uzup.	-		-		-		-		-		-		3,320	
Licea ogólnokształcące		1,112		1,028		1,070		0,994		0,923		0,997		0,987	
Policealne i pomaturalne		0,907		1,088		1,137		0,927		1,439		1,042		1,360	
Specjalne przysposabiające do pracy		-		-		-		-		-		-		-	
Artystyczne dające uprawnienia zawodowe		1,118		1,039		0,949		1,213		0,901		1,012		0,880	

*Absolwenci z lat 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach.

zawodów, w kolejności od największej do najmniejszej liczby absolwentów): technicy ekonomiści, technicy hotelarstwa, mechanicy, elektrycy, handlowcy, technicy organizacji usług gastronomicznych oraz technicy poligrafowie, technologia żywności i inni (np. technicy weterynarii). Licea profilowane ukończyły głównie osoby po profilu zarządzanie informacją oraz ekonomiczno-administracyjnym, ale znalazły się również po profilu usługowo-gospodarczym, po kształtowaniu środowiska, chemicznym badaniu środowiska oraz profilu socjalnym i po kreowaniu ubiorów. Technika uzupełniające ukończyły osoby z zawodem technika mechanika, technika żywienia i gospodarstwa domowego, budownictwa oraz technika usług fryzjerskich lub innym. Zasadnicze szkoły zawodowe ukończyły głównie osoby z zawodem fryzjera, murarza, stolarza, mechanika pojazdów samochodowych, monter-elektronika, piekarza, blacharza samochodowego oraz posadzkarza i innym. Szkoły policealne z kolei w roku 2008 opuściły osoby głównie z zawodem technika bezpieczeństwa i higieny pracy, technika farmaceutycznego, technika usług kosmetycznych, informatyka, technika ochrony fizycznej osób i mienia oraz usług fryzjerskich lub innym. Absolwenci szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe to z kolei w przeważającej większości plastycy, ale także muzycy.

Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne w Kielcach z roku na rok poszerzają swoją ofertę kształcenia. Mianowicie licea ogólnokształcące w roku szkolnym 2008/2009 oferowały m.in. klasy z rozszerzonym programem dla przedmiotów: matematyka, fizyka, informatyka, geografia, biologia, chemia, język polski, historia, wiedza o społeczeństwie, języki obce czy też zajęć sportowych. Kończąc szkołę średnią zawodową i technikum, można zostać (na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach dotyczących liczby uczniów w roku szkolnym 2008/2009 według zawodów, w kolejności od największej do najmniejszej liczby uczniów w ramach poszczególnych szkół): technikiem ekonomistą, technikiem hotelarstwa, technikiem mechanikiem, technikiem budownictwa, informatykiem czy też pracownikiem usług osobistych (w tym technikiem usług fryzjerskich), a także technikiem elektronikiem oraz żywienia i gospodarstwa domowego. Dostępne są również zawody technika organizacji usług gastronomicznych, technika ochrony środowiska, handlowca, poligrafa, kelnera, mechatronika, elektryka, technologa żywności, geodety, architekta, technika telekomunikacji, a poza tym technika analityka, technika drogownictwa, logistyki, agrobiznesu, technologii drewna, technologii odzieży, teleinformatyka czy też technika urządzeń sanitarnych. W ramach liceów profilowanych istnieją profile zarządzanie informacją, ekonomiczno-administracyjny i socjalny. Technika uzupełniające oferują zawód technika mechanika, technika budownictwa, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika usług fryzjerskich, technologii drewna, elektryka, technologii żywności, handlowca i technika technologii odzieży. Kończąc zasadniczą szkołę zawodową, można zostać pracownikiem usług osobistych (fryzjerem, kucharzem małej gastronomii), robotnikiem budowlanym (murarzem, posadzkarzem, technologiem robót wykończeniowych w budownictwie, betoniarzem-zbrojarzem, malarzem-tapeciarzem), mechanikiem maszyn i urządzeń (me-

Tabela 2. Liczba uczniów w pierwszej klasie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych w Kielcach w latach 2002-2008*

Ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Uczniowie w I klasie						
OGÓŁEM (Kielce)	9 069	9 130	8 331	8 681	9 736	7 081	10 556
Zasadnicze zawodowe	705	862	732	649	818	775	732
a) dla młodzieży	566	692	622	555	732	705	677
b) specjalne	110	133	91	76	86	70	55
c) dla dorosłych	29	37	19	18	–	–	–
Licea profilowane	1 075	970	722	672	266	193	172
a) dla młodzieży	1 047	850	589	493	193	99	91
c) dla dorosłych	28	120	133	179	73	94	81
Technika i szkoły średnie zawodowe	2 594	2 954	1 871	1 844	2 102	2 499	2 211
a) dla młodzieży	1 376	1 502	1 606	1 795	1 946	2 174	2 076
b) specjalne	–	18	–	–	–	–	–
c) dla dorosłych	1 218	1 434	265	49	156	325	135
Technika uzupełniająca	–	–	159	509	564	240	363
a) dla młodzieży	–	–	27	39	31	26	–
b) specjalne	–	–	–	5	16	7	6
c) dla dorosłych	–	–	132	465	517	207	357
Licea ogólnokształcące	3 538	3 158	3 302	3 045	3 333	3 088	3 502
a) dla młodzieży	2 677	2 497	2 753	2 660	2 755	2 509	2 487
c) dla dorosłych	861	661	549	385	578	579	1 015
Policealne	1 034	953	1 433	1 866	2 535	–	3 514
a) dla młodzieży	192	70	89	198	299	–	94
c) dla dorosłych	842	883	1 344	1 668	2 236	–	3 420
Pomaturalne	–	108	–	–	–	–	–
a) dla młodzieży	–	108	–	–	–	–	–
Specjalne szkoły							
przysposabiające do pracy	–	–	–	13	9	44	17
Artystyczne dające							
uprawnienia zawodowe	123	125	112	83	109	242	45

* Uczniowie z lat 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009.
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach.

chanikiem pojazdów samochodowych, mechanikiem-monterem maszyn i urządzeń), elektrykiem (elektrykiem, elektromechanikiem pojazdów), a także cukiernikiem, blacharzem samochodowym, stolarzem, lakiernikiem, monterem-elektronikiem, piekarzem, sprzedawcą, ślusarzem, introligatorem, operatorem maszyn poligraficz-

nych i papierniczo-przetwórczych, operatorem obrabiarek skrawających, monterem mechatronikiem i ogrodnikiem. Wiele zawodów oferują szkoły policealne. Kształcą one w zawodzie technika administracji, technika usług kosmetycznych, informatyka, technika bezpieczeństwa i higieny pracy, technika farmaceutycznego, technika obsługi turystycznej, usług fryzjerskich, logistyka, technika hotelarstwa oraz ochrony fizycznej osób i mienia. W szkołach tych można zdobyć również zawód technika budownictwa, prac biurowych, technika organizacji reklamy, masażysty, technika ekonomisty, spedytora i rolnika. Poza tym zawód technika rachunkowości, geodety, ratownika medycznego, technika usług pocztowych i telekomunikacyjnych, opiekuna w domu pomocy społecznej, asystentki stomatologicznej, technika organizacji usług gastronomicznych oraz technika architekta i pozostałe. Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe kształcą z kolei w zawodzie plastyka i muzyka.

Biorąc pod uwagę liczbę uczniów rozpoczynających edukację w poszczególnych szkołach (tab. 2), można liczyć się z wyraźnym spadkiem liczby absolwentów liceów profilowanych, umiarkowanym spadkiem liczby absolwentów szkół zasadniczych zawodowych oraz wyraźnym wzrostem liczby absolwentów szkół policealnych. Nadal przeważa liczba uczniów liceów ogólnokształcących, która utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

4. Szkolnictwo wyższe

Prezentacji absolwentów szkół wyższych w Kielcach w latach 2002-2008, ich liczby, struktury i dynamiki dokonano według dwóch kryteriów: kierunków i grup kierunków studiów oraz typów szkół. Prezentacji takiej dokonano, ponieważ coraz częściej różne kierunki studiów otwierają się na nietypowych dla nich uczelniach, np. kierunek ekonomia na politechnice, co wpływa na ich specyfikę w porównaniu z tymi kierunkami prowadzonymi na ich macierzystych uczelniach.

Okazało się, że w badanym okresie udział absolwentów uczelni kieleckich stanowi niecałe 92% wszystkich absolwentów województwa, a ich liczba waha się między 12 469 osób w roku 2002 a 15 523 osób w roku 2004. Od 2005 r. wyraźnie widać tendencję spadkową absolwentów uczelni wyższych zarówno w Kielcach, jak i w całym województwie (wskaźniki dynamiki są poniżej jedności) (tab. 3).

Największą liczbą absolwentów według typów szkół, podobnie jak w przypadku studentów, charakteryzują się wyższe szkoły pedagogiczne, w tym Akademia Świętokrzyska, a od 2008 r. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach. Udział tych absolwentów w ogólnej sumie absolwentów był na poziomie średnio 58%.

Dalej uplasowali się absolwenci wyższych szkół ekonomicznych, technicznych, a na końcu wyższych szkół zawodowych, osiągając średni udział w ogólnej liczbie absolwentów na poziomie odpowiednio: 29,6, 10,1 oraz 2,6%. Na koniec okresu badawczego wszystkie typy szkół wyższych odnotowały spadek dynamiki absolwentów.

Tabela 3. Liczba, struktura i dynamika absolwentów szkół wyższych w Kielcach według typów szkół w latach 2002-2008

Wyszczególnienie		Liczba absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Świętokrzyskie	ogółem	14 001	16 256	16 888	16 590	15 537	15 512	14 034
Kielce	ogółem,	12 469	14 676	15 523	15 376	14 341	14 225	12 944
w tym:								
Uniwersytety								6 175
Wyższe szkoły techniczne		1 296	1 391	1 498	1 669	1 604	1 383	1 225
Wyższe szkoły pedagogiczne		7 575	8 359	8 768	9 065	8 320	7 991	1 217
Wyższe szkoły ekonomiczne		3 540	4 857	5 091	4 350	3 822	4 183	3 663
Wyższe szkoły zawodowe		58	69	166	292	595	668	664
Wyszczególnienie		Struktura absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Świętokrzyskie	ogółem	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Kielce	ogółem,	0,891	0,903	0,919	0,927	0,923	0,917	0,922
w tym:		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Uniwersytety								0,477
Wyższe szkoły techniczne		0,104	0,095	0,097	0,109	0,112	0,097	0,095
Wyższe szkoły pedagogiczne		0,608	0,570	0,565	0,590	0,580	0,562	0,094
Wyższe szkoły ekonomiczne		0,284	0,331	0,328	0,283	0,267	0,294	0,283
Wyższe szkoły zawodowe		0,005	0,005	0,011	0,019	0,041	0,047	0,051
Wyszczególnienie		Dynamika absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
Świętokrzyskie	ogółem	–	1,161	1,039	0,982	0,937	0,998	0,905
Kielce	ogółem,	–	1,177	1,058	0,991	0,933	0,992	0,910
w tym:								
Uniwersytety								0,937
Wyższe szkoły techniczne		–	1,073	1,077	1,114	0,961	0,862	0,886
Wyższe szkoły pedagogiczne		–	1,103	1,049	1,034	0,918	0,960	0,152
Wyższe szkoły ekonomiczne		–	1,372	1,048	0,854	0,879	1,094	0,876
Wyższe szkoły zawodowe		–	1,190	2,406	1,759	2,038	1,123	0,994

* Dla uniwersytetu wskaźnik dynamiki obliczono, uwzględniając liczbę absolwentów Akademii Świętokrzyskiej w roku 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach.

Ze względu na grupy kierunków studiów w latach 2002-2008 dominują absolwenci grup: Nauki społeczne, gospodarka i prawo (4886-8253 osoby), Kształcenie (3125-3995 osób) oraz Technika, przemysł i budownictwo (995-1323 osoby) (tab. 4-5).

Tabela 4. Absolwenci szkół wyższych w Kielcach według kierunków i grup kierunków studiów w latach 2002-2008*

Wyszczególnienie		Lata						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1		2	3	4	5	6	7	8
Świętokrzyskie	ogółem	14 001	16 256	16 888	16 590	15 537	15 512	14 035
Kielce	ogółem,	12 469	14 676	15 523	15 376	14 341	14 225	12 944
w tym:								
Grupy kierunków studiów:								
1. Nauki społeczne, gospodarka i prawo		6 349	8 132	8 253	7 646	5 789	5 937	4 886
a) Zarządzanie/zarządzanie i marketing		1 774	2 104	1 657	1 753	1 154	847	873
b) Ekonomia		2 293	3 932	4 883	4 197	3 071	3 128	2 198
c) Socjologia			35		78	96	166	215
d) Administracja / administracja publiczna		217	264	451	458	543	638	559
e) Prawo								
f) Finanse i rachunkowość (do 2006 r. finanse i bankowość)		1 129	637	371	234	136	174	163
g) Politologia / politologia i nauki społeczne		784	1 002	744	796	689	607	485
h) Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (do 2003 r. bibliotekoznawstwo i informacja naukowo-techniczna)		152	158	147	130	100	124	76
i) Stosunki międzynarodowe							100	62
j) Logistyka								
k) Logistyka i zarządzanie								
l) Europeistyka							143	198
m) Dziennikarstwo i komunikacja społeczna							10	34
n) Nauki o rodzinie								23
o) Gospodarka przestrzenna								
2. Technika, przemysł, budownictwo		1 054	996	1 073	995	1 151	1 323	1 210
a) Elektrotechnika		326	346	358	372	361	220	203
b) Automatyka i robotyka							37	62
c) Mechanika i budowa maszyn		198	255	248	201	208	293	161
d) Budownictwo		202	180	244	207	219	283	296
e) Architektura i urbanistyka								
f) Zarządzanie i inżynieria produkcji		328	215	223	215	363	356	325
g) Elektronika i telekomunikacja							134	163
3. Usługi		128	208	245	313	384	397	346
a) Inżynieria środowiska		128	115	131	99	136	126	124

Tabela 4 (cd.)

1	2	3	4	5	6	7	8
b) Turystyka i rekreacja (w roku 2004 łącznie z turystyką i hotelarstwem, obsługą ruchu turystycznego)		93	114	214	248	271	222
c) Transport							
d) Kosmetologia							
4. Nauki humanistyczne i sztuka	941	789	802	897	943	1 064	917
a) Wzornictwo			19	10	15	19	6
b) Filologia obca ogółem	352	345	389	472	462	580	522
c Filologia polska	263	241	240	214	289	283	242
d) Historia	326	203	154	201	177	182	147
e) Malarstwo							
f) Taniec							
5. Kształcenie	3 392	3 793	3 811	3 804	3 995	3 340	3 125
a) Wychowanie fizyczne	144	179	197	187	208	234	129
b) Pedagogika ogółem	3 184	3 561	3 573	3 528	3 682	2 996	2 924
c) Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej				54	40	60	43
d) Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej (do 2003 r. wychowanie muzyczne)	64	53	41	35	65	50	29
6. Nauka	605	685	768	1 082	1 353	1 020	1 037
a) Informatyka			108	224	418	294	187
b) Chemia	107	70	84	73	109	115	94
c) Fizyka	22	19	13	10	17	36	15
d) Geografia	293	286	222	303	291	216	235
e) Matematyka	68	90	69	218	263	180	149
f) Biologia	115	220	272	254	255	179	249
g) Ochrona środowiska							108
7. Zdrowie i opieka społeczna	0	73	571	639	726	1 144	1 423
a) Zdrowie publiczne		73	29	44	95	142	225
b) Fizjoterapia			374	448	191	513	648
c) Pielęgniarstwo			168	147	386	300	516
d) Położnictwo					54	189	34
e) Praca socjalna							
f) Ratownictwo medyczne							

* Absolwenci z lat 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008.
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach.

Tabela 5. Liczba, struktura i dynamika absolwentów szkół wyższych w Kielcach według grup kierunków studiów w latach 2002-2008*

Wyszczególnienie		Liczba absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Świętokrzyskie	ogółem	14 001	16 256	16 888	16 590	15 537	15 512	14 034
Kielce	ogółem	12 469	14 676	15 523	15 376	14 341	14 225	12 944
w tym:								
1. Nauki społeczne, gospodarka i prawo		6 349	8 132	8 253	7 646	5 789	5 937	4 886
2. Technika, przemysł, budownictwo		1 054	996	1 073	995	1 151	1 323	1 210
3. Usługi		128	208	245	313	384	397	346
4. Nauki humanistyczne i sztuka		941	789	802	897	943	1 064	917
5. Kształcenie		3 392	3 793	3 811	3 804	3 995	3 340	3 125
6. Nauka		605	685	768	1 082	1 353	1 020	1 037
7. Zdrowie i opieka społeczna		0	73	571	639	726	1 144	1 423
Wyszczególnienie		Struktura absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Świętokrzyskie	ogółem	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Kielce	ogółem	0,891	0,903	0,919	0,927	0,923	0,917	0,922
w tym:		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
1. Nauki społeczne, gospodarka i prawo		0,509	0,554	0,532	0,497	0,404	0,417	0,377
2. Technika, przemysł, budownictwo		0,085	0,068	0,069	0,065	0,080	0,093	0,093
3. Usługi		0,010	0,014	0,016	0,020	0,027	0,028	0,027
4. Nauki humanistyczne i sztuka		0,075	0,054	0,052	0,058	0,066	0,075	0,071
5. Kształcenie		0,272	0,258	0,246	0,247	0,279	0,235	0,241
6. Nauka		0,049	0,047	0,049	0,070	0,094	0,072	0,080
7. Zdrowie i opieka społeczna		-	0,005	0,037	0,042	0,051	0,080	0,110
Wyszczególnienie		Dynamika absolwentów						
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Świętokrzyskie	ogółem	-	1,161	1,039	0,982	0,937	0,998	0,905
Kielce	ogółem	-	1,177	1,058	0,991	0,933	0,992	0,910
w tym:								
1. Nauki społeczne, gospodarka i prawo		-	1,281	1,015	0,926	0,757	1,026	0,823
2. Technika, przemysł, budownictwo		-	0,945	1,077	0,927	1,157	1,149	0,915
3. Usługi		-	1,625	1,178	1,278	1,227	1,034	0,872
4. Nauki humanistyczne i sztuka		-	0,838	1,016	1,118	1,051	1,128	0,862
5. Kształcenie		-	1,118	1,005	0,998	1,050	0,836	0,936
6. Nauka		-	1,132	1,121	1,409	1,250	0,754	1,017
7. Zdrowie i opieka społeczna		-	-	7,822	1,119	1,136	1,576	1,244

* Absolwenci z lat 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008.
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych US w Kielcach.

W Naukach społecznych największą liczbą absolwentów charakteryzują się kierunki: ekonomia, zarządzanie/zarządzanie i marketing, politologia oraz administracja, w Kształceniu – głównie kierunki pedagogiczne, natomiast w grupie Tech-

nika, przemysł, budownictwo: elektrotechnika, zarządzanie i inżynieria produkcji, budownictwo oraz mechanika i budowa maszyn. W związku z tym najwyższy udział w ogólnej sumie absolwentów w latach 2002-2008 mieli absolwenci z grup kierunków studiów: Nauki społeczne, gospodarka i prawo (udział średnio w całym okresie 47%), Kształcenie (średnio 25,4%) oraz Technika, przemysł i budownictwo (średnio 7,9%). Jeśli chodzi o najmniejszą liczbę absolwentów ze względu na grupy kierunków studiów, to widać wyraźnie, że grupami tymi są Usługi (128-397 osób) oraz Zdrowie i opieka społeczna (0-1423), przy czym liczba absolwentów w ramach tych grup rośnie z roku na rok (wskaźniki dynamiki powyżej jedności) z wyjątkiem roku 2008 dla Usług.

W Usługach największą grupę stanowili absolwenci kierunku inżynieria środowiska, natomiast w Zdrowiu były to fizjoterapia i pielęgniarstwo. W związku z tym liczba absolwentów w ramach tych grup stanowiła najmniejszy odsetek w liczbie absolwentów ogółem, dla Usług był to udział na poziomie niewiele ponad 2%, dla Zdrowia i opieki społecznej 5,4%. Biorąc pod uwagę poszczególne kierunki studiów, należy stwierdzić, że największa liczba absolwentów w latach 2002-2008 na rynek pracy weszła po kierunkach: ekonomia (suma wszystkich absolwentów tego kierunku w badanym okresie wyniosła 23 702 osób), pedagogika ogółem (23 448 osób), zarządzanie (10 162 osób), politologia (5107 osób), administracja (3130 osób) oraz filologia obca ogółem (3122 osób). Najmniejszą z kolei liczbą absolwentów charakteryzowały się kierunki: nauki o rodzinie (23 osoby), dziennikarstwo i komunikacja społeczna (44 osoby), wzornictwo (69 osób), automatyka i robotyka (99 osób), ochrona środowiska (108 osób), fizyka (132 osoby) i stosunki międzynarodowe (162 osoby), przy czym tak mała liczba wynikała z faktu, że absolwenci wymienionych kierunków, poza fizyką, dopiero zaczęli wchodzić na rynek pracy. Natomiast wśród kierunków, które miały absolwentów przez cały okres badawczy, najmniejszą liczbą absolwentów charakteryzowały się: wymieniona już wcześniej fizyka (132 osoby), także chemia (652 osoby), inżynieria środowiska (859 osób) oraz informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (887 osób). Absolwentów nie doczekało się jeszcze jedenaście uruchomionych kierunków, zatem ich absolwenci zaczną w najbliższym czasie kończyć studia i zasilają podażową stronę rynku pracy. Do tych kierunków należą: prawo, logistyka, logistyka i zarządzanie, gospodarka przestrzenna, architektura i urbanistyka, transport, kosmetologia, malarstwo, taniec, praca socjalna i ratownictwo medyczne.

5. Podsumowanie

Absolwenci różnych typów szkół, wchodząc na rynek pracy, zasilają jego stronę podażową w wymiarze zarówno ilościowym, jak i jakościowym. W Kielcach w latach 2002-2008 spośród szkół ponadgimnazjalnych najwięcej było absolwentów liceów ogólnokształcących, którzy z reguły kontynuują edukację w szkołach wyższych.

W dalszej kolejności byli to absolwenci techników, szkół policealnych i pomaturalnych. Na koniec 2008 r. liczba absolwentów liceów ogólnokształcących osiągnęła poziom 41,8% wszystkich absolwentów, natomiast średnich technicznych i zawodowych – 29% (większość stanowią absolwenci techników). Tendencje te są konsekwencją zarówno preferencji edukacyjnych młodzieży, jak i przyjętego modelu polityki edukacyjnej preferującego kształcenie ogólne – w ostatnich kilkunastu latach konsekwentnie ograniczane jest kształcenie zawodowe, i to na wszystkich poziomach, wbrew sygnałom płynącym od pracodawców. Jednocześnie nie wypracowano na poziomie krajowym efektywnych mechanizmów współpracy między pracodawcami a szkołami, tak by dostosować ich profile do potrzeb rynku pracy. Z przeprowadzonych badań wynika, iż istnieją dość duże wahania, jeżeli chodzi o liczbę wszystkich absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Najwyższą wartość osiągnęła ona w roku 2002 (8413 osób), a najniższą w roku 2006 (6298 osób).

W przypadku absolwentów szkół wyższych liczba ich waha się między 12 469 osób w roku 2002 a 15 523 osób w roku 2004. Kielce są właściwie jedynym znaczącym ośrodkiem akademickim na terenie województwa, bowiem udział absolwentów uczelni kieleckich w ogólnej liczbie absolwentów województwa stanowi aż 92%. Największą liczbą absolwentów według typów szkół charakteryzują się wyższe szkoły pedagogiczne, w tym Akademia Świętokrzyska, a od 2008 r. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego. Udział tych absolwentów w ogólnej sumie absolwentów średnio był na poziomie 58%. Dalej uplasowali się absolwenci wyższych szkół ekonomicznych, technicznych, a na końcu – wyższych szkół zawodowych, osiągając średni udział w ogólnej liczbie absolwentów na poziomie odpowiednio: 29,6, 10,1 oraz 2,6%. Na koniec okresu badawczego wszystkie typy szkół wyższych odnotowały spadek dynamiki absolwentów. Ze względu na grupy kierunków studiów w latach 2002-2008 dominują absolwenci grup: Nauki społeczne, gospodarka i prawo, Kształcenie oraz Technika, przemysł i budownictwo. Ze względu na kierunki studiów największa liczba absolwentów w latach 2002-2008 na rynek pracy weszła po kierunkach: ekonomia, pedagogika ogółem, zarządzanie, politologia, administracja oraz filologia obca ogółem. Najmniejszą liczbą absolwentów charakteryzowały się kierunki: nauki o rodzinie, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, wzornictwo, automatyka i robotyka, ochrona środowiska, fizyka i stosunki międzynarodowe, przy czym tak mała liczba wynikała z faktu, że absolwenci wymienionych kierunków, poza fizyką, dopiero zaczęli wchodzić na rynek pracy. Wśród kierunków, które miały absolwentów przez cały okres badawczy, najmniejszą liczbą absolwentów charakteryzowały się: wymieniona już wcześniej fizyka, także chemia, inżynieria środowiska oraz informacja naukowa i bibliotekoznawstwo. Absolwentów nie doczekało się jeszcze jedenaście uruchomionych kierunków, zatem ich absolwenci zaczną w najbliższym czasie kończyć studia i zasilać podażową stronę rynku pracy. Do tych kierunków należą: prawo, logistyka, gospodarka przestrzenna, architektura i urbanistyka, transport, kosmetologia, malarstwo, taniec, praca socjalna i ratownictwo medyczne.

Dostęp do osób po tak różnorodnych kierunkach i profilach kształcenia, które w najbliższej przyszłości będą wchodzić na rynek pracy, powinien stanowić ważną przesłankę zarówno dla inwestorów zewnętrznych – zachęcającą do lokowania swojej działalności w mieście, jak i dla miejscowych przedsiębiorców poszukujących pracowników.

Literatura

Aktywność ekonomiczna ludności Polski z 2008 roku, GUS, Warszawa.

Aktywność ekonomiczna ludności w województwie świętokrzyskim z 2008 r., Informacje Sygnalne US w Kielcach.

Szydlik-Leszczyńska A., *Edukacja a wymogi rynku pracy w świetle badań*, [w:] *Rynek pracy – teoria i realia. Wyniki badawcze projektu „Kielecki rynek pracy pod lupą”*, red. A. Dybała, raport opracowany w ramach projektu „Kielecki rynek pracy pod lupą” z poddziałania 6.1.2 PO KL zrealizowanego przez Miejski Urząd Pracy w Kielcach i Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2010.

Szydlik-Leszczyńska A., *Kompetencje pracowników wiedzy jako czynnik przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 572, *Ekonomiczne Problemy Usług* nr 44, *Nowoczesne Przedsiębiorstwo*, tom II, Szczecin 2009.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, DzU 2004 nr 99 poz. 1001.

GRADUATES OF SECONDARY AND POST-SECONDARY SCHOOLS IN KIELCE BETWEEN 2002 AND 2008 AS AN ELEMENT OF THE SUPPLY SIDE OF THE MARKET

Summary: The article addresses the issue of young people as a supply side of the labour market. In the paper, the supply side of labour market has been defined on the basis of current binding regulations and it has been characterized in quantity and quality dimensions. The number of students, graduates of secondary and post-secondary schools between 2002 and 2008 has been presented as well as the changes happening in their structures and dynamics during this period have been indicated. The attention has been paid to the wide offer of Kielce at the level of secondary and post-secondary schools, which constitute the source of huge developmental potential. This potential ought to be the inspiration for native entrepreneurs as far as the developmental directions are concerned. For outside investors, however, it ought to constitute an important premise to locate their business activities in the city and its surroundings.